

वा० रा०

॥ ३० ॥

राममरण्यवासरूपे व्यसने निमग्नं दृष्ट्वा कृत्स्नजगत्कुपितं स्यात् विपरीतं स्यात् ॥ कौपप्रकारमाह ॥ कृतानुरागाः पितरः पुत्रान् तादृशान्विभक्तिविपरिणामेनात्रापितसंबंधात् बालानपित्यजेयुः रामेण सह गमनार्थं अपि नातादृशाः पुत्रास्तादृशान् दृष्ट्वा तादृशोभार्यास्तादृशान्पतीन् ॥ अपि नातादृशाः पतयस्तादृशीभार्या अपि त्यजेयुः ॥ एतेन जगदनर्थ साधनभाववत्तोषपादिता ॥ १०२ ॥ स्वस्य रामं विना जीवनव्यतिरेकं दर्शयिष्यन् तदन्वये स्वजीवनान्वयं दर्शयति ॥ अहमिति ॥ आव्रजंतं मत्समीपे आगच्छंतमस्य श्रुत्वेति शेषः ॥ आगच्छंतं श्रुत्वा दर्शनेन चक्षुषापश्यन्निव नंदामि श्रवणमात्रेण दर्शनजन्यं सुखमुक्तं दृष्ट्वैव दृष्ट्वा तु पुनः चिरदृष्टोऽपि पुनर्युवेव हृष्टपुष्टांतर्बहिः परिकरो भवामि ॥ १०३ ॥

परित्यजेयुः पितरोऽपि पुत्रान् भार्याः पतींश्चापि कृतानुरागाः ॥ कृत्स्नं हि सर्वं कुपितं जगत् स्यादृष्ट्वैव रामं व्यसने निमग्नं ॥ १०२ ॥ अहं पुनर्देवकुमाररूपमलंकृतं तं सुतमाव्रजंतं ॥ नंदामि पश्यन्निव दर्शनेन भवामि दृष्ट्वैव पुनर्युवेव ॥ १०३ ॥ विना हि सूर्येण भवेत्प्रवृत्तिरवर्षता वज्रधरेण वापि ॥ रामंतु गच्छंतमितिः समीक्ष्य जीवेन्न कश्चित्त्विति चेत्तनामे ॥ १०४ ॥ विना शकामा महिताम मित्रामावासयं मृत्युमिवात्मनस्त्वां ॥ चिरं वतां केन धृतासि सर्पिर्महाविषातेन हतोऽस्मि मोहात् ॥ १०५ ॥ मया च रामेण स लक्ष्मणेन प्रशास्तुहीनो भरतस्त्वया सह ॥ पुरं च राष्ट्रं च निहत्य बांधवान् ममाहितानां च भवाभिहर्षिणी ॥ १०६ ॥

हिरपीत्यर्थे ॥ सूर्येण विनापि लोकस्य प्रवृत्तिर्व्यवहारः स्यात् वज्रधरेण अवर्षतापि प्रवृत्तिर्लोकस्य जीवनं स्यात् ॥ वा इत्यथवा ॥ इंद्रेण स्वरूपसत्तां विनापि प्रवृत्तिर्भवेत् ॥ रामंतु विना न कस्यापि जीवनमिति मेमतिः ॥ अंतर्यामिणं विना कस्यापि व्यवहारस्यासिद्धेः एवं च स्वाजीवनं कैमुतिकन्यायसिद्धमिति भावः ॥ १०४ ॥ किंच त्वामात्मनो मृत्युमिव स्वगृहे हमावासयं किंच त्वं महाविषा सर्पिर्मयां केन मोहात्तत्त्वेनाज्ञानात् धृतासि तेनां कथरणेनाहं हतोऽस्मि ॥ १०५ ॥ पुरं च राष्ट्रं चेत्यस्य प्रशास्त्वित्यनेन सहान्वयः ॥ त्वं च बांधवान्पतिपुत्रादीन् निहत्य ममाहितानां शत्रूणां मभिभाषणशीला भव ॥ वार्ताकरणयोग्यबांधवाभावादिनिभावः ॥ अभिहर्षिणीति पाठे तेषां हर्षदाभव ॥ १०६ ॥

अ० का०

॥ ३० ॥